

Рівненський державний
гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів
здобувачів вищої освіти

№ 10
2024

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 10

Рівне, 2024

Студентський дайджест : збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти.
Випуск 10. Рівне : РДГУ, 2024. 110 с.

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, в.о.ректора, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Виконавчий редактор:

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії:

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, професор кафедри загальної психології, психодіагностики та психотерапії, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олена Сергіївна - здобувач ступеня PhD кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету за спеціальністю 053 «Психологія»..

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол №12 від 5 грудня 2024 р.)*

управління конфліктною ситуацією, знання технологій та методик розв'язання та попередження конфліктів у навчально-виховному процесі.

Список використаних джерел:

1. Гусаренко М. Ю. Стратегія поведінки вчителя у складних педагогічних ситуаціях. Дніпро, 2017. 89 с.
2. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: Навч. посіб. К.: Вища шк., 2004. 336 с.
3. Костюшко Ю.О. Педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя до міжособистісної взаємодії в ситуації конфлікту: Автореф. канд. дис. пед. наук. Житомир, 2000. 20 с.

УДК 159.928

РОЗВИТОК ЛІТЕРАТУРНИХ ЗДІБНОСТЕЙ В ПІДЛІТКОВОМУ ТА ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Рожко Олена, здобувач ОС «магістр»,

спеціальності 053 «Психологія», 2 курс, РДГУ

*Науковий керівник: Безлюдна В. І., кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри*

Постановка проблеми. Розвиток літературних здібностей особистості є важливим завданням сучасної психологічної науки та педагогічної практики. Літературні здібності відіграють значну роль у формуванні творчого потенціалу людини, її самовираженні та самореалізації. Особливо актуальним є дослідження розвитку цих здібностей у підлітковому та юнацькому віці, оскільки саме в ці періоди відбувається активне становлення особистості, формування її ціннісних орієнтацій та життєвих планів.

Проблеми розвитку літературних здібностей в підлітковому та юнацькому віці досліджували такі вітчизняні науковці, як М. Мудрак, О. Коваль, М. Ярошук, І. Гречуха, О. Малихіна, Ю. Бондаренко, В. Тименко та інші, проте ґрунтовних праць на цю тему поки що недостатньо, що зумовлює актуальність подальших досліджень у цьому напрямку.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати специфіку розвитку літературних здібностей в підлітковому та юнацькому віці.

Виклад основного матеріалу дослідження. За М. Мудрак літературно-творчі здібності становлять собою системне утворення, ключовими компонентами якого є дивергентне мислення, емоційно забарвлений інтерес до літератури та мови, та лінгвістичні здатності. Їх унікальне поєднання визначає особистісний рівень розвитку літературної творчості та формує лінгвістичні інтереси та настанови [8, с. 977]. І. Гречуха наголошує на тому, що літературні здібності слід розглядати через призму унікального поєднання психічних властивостей особистості, які сприяють досягненню значних успіхів у літературній творчості та впливають на розвиток особистості [3, с. 217].

О. Малихіна зауважує, що істотне значення для літературних здібностей школярів має співвідношення в їхній інтелектуальній діяльності наочно-образних і словесно-логічних компонентів. Однак від цього залежить не рівень розвитку здібностей, а тільки їхня індивідуальна своєрідність. Як компоненти автором визначені наступні [7, с. 23]:

- вразливість, або поетичне сприймання предметів і явищ дійсності; поетична пильність, що дозволяє бачити явища, людей з іншого боку, що вислизає від звичайного ока;
- гарна пам'ять, як образна, так і словесно-логічна, здатність силою мислення й уяви створювати нові оригінальні образи і сюжети;
- легкість виникнення творчих станів, зокрема співпереживання;
- багатство словникового запасу, почуття мови, асоціативне багатство слова.

Підлітки характеризуються підвищеною емоційністю, прагненням до самовираження та самоствердження, пошуком власної ідентичності. Саме через літературну творчість вони мають можливість виразити свої переживання, дослідити свій внутрішній світ та встановити діалог з оточенням. У підлітковому віці літературні здібності набувають особливого значення, оскільки цей період є сензитивним для їх розвитку [1, с. 28].

При дослідженні літературних здібностей у юнаків О. Малихіна виділила наступні складові як у пізнавальній, так і особистісній сферах [7, с. 103-105]: висока пізнавальна активність щодо художньої літератури; емоційно-забарвлений інтерес до художніх літературних творів; здатність до логічного мислення на образному матеріалі; синтетичний стиль інтелекту, який переважає над аналітичним; висока інтровертивність; емоційна лабільність; зосередженість на літературній роботі; підкореність духовній мотивації: захопленість роботою.

Соціально-психологічні чинники, що впливають на розвиток літературних здібностей у підлітків та юнаків можуть бути різноманітні, однак дослідниками у сфері психології та педагогіки найчастіше виділяються наступні [7]:

1. Внутрішні чинники пов'язані з індивідуальними особливостями особистості, її когнітивними здібностями, мотивацією, емоційністю тощо. Ці чинники визначають потенціал дитини до літературної творчості, її здатність створювати оригінальні образи та сюжети, тонко відчувати мову та стиль.

2. Зовнішні чинники охоплюють широкий спектр соціальних та педагогічних впливів – від сімейного виховання та освітнього середовища до участі в літературних спільнотах та доступу до культурних ресурсів, стимулюють інтерес до літератури та отримання визнання.

Основні підходи та методи до розвитку літературних здібностей в підлітковому та юнацькому віці визначаються сучасними науковцями наступним чином[2; 4; 5; 6; 9; 10]: необхідно розвивати творче та креативне мислення; інтелектуальні здібності та пізнавальну активність; підтримка та визнання від інших, можуть суттєво впливати на розвиток літературних здібностей; спонукати учнів до розширення досвіду як системи знань, умінь, навичок; компонентів структури читацьких здібностей; створити середовище, що стимулює творче мислення та вираження; впроваджувати у процес розвитку літературних здібностей сучасні інтерактивні технології; тренінги та дискусії; розвивати словесно-логічну пам'ять; інтегрувати літературу з іншими видами мистецтва на уроках; застосовувати методи бібліографії та співпрацювати з батьками у створенні основи для створення сприятливих умов для літературної творчості дитини в сім'ї.

Висновки. Таким чином, літературні здібності як багатокomпонентне утворення має свою специфіку розвитку, зумовлену віковими та психологічними особливостями. На розвиток цих здібностей впливають внутрішні та зовнішні чинники. Ефективний розвиток літературних здібностей у старшокласників потребує застосування комплексу методів та підходів, що включають розвиток творчого мислення, створення сприятливого середовища, використання інтерактивних технологій, інтеграцію з іншими видами мистецтва та співпрацю з батьками.

Список використаних джерел

1. Білоус П.В. Психологія літературної творчості: навч. посіб. Київ : Академвидав, 2014. 216 с.
2. Бондаренко Ю.І. Розвиток літературно-творчих здібностей школярів на основі жанрового та структурно-стильового шляхів аналізу. *Слобожанський науковий вісник. Серія Філологія*, 2023. Вип. 2. С. 44-49.
3. Гречуха І.А. Суб'єктивна картина розвитку літературних здібностей: спроба факторно-семантичного аналізу. *Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Том VI: Психологія обдарованості*, 2017. Вип. 13. С. 217-227.
4. Гречуха І.А. Емпатія як умова літературної творчості. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 2020. VIII (90), Issue: 222, P. 52-56.

5. Збаровська Л.М. Розвиток творчих здібностей учнів та їх життєвих компетенцій засобами сучасних технологій: Методичний посібник: Нетішин, 2020. 62 с.
6. Карпенко Н. А. Психологія творчості: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 156 с.
7. Малихіна О.Є. Основні підходи до визначення структури літературних здібностей у загальній та віковій психології. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*, 2012. Вип. 39. С. 103-110.
8. Мудрак М.А., Коваль О.Є., Ярошук М.В. Розвиток здібностей до літературної творчості у старшокласників. *Журнал «Наукові інновації та передові технології»*, 2023. №13(27). С. 977-989.
9. Петрович О.Б. Особливості розвитку літературної обдарованості старшокласників. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*, 2014. № 4. С. 28-31.
10. Тименко В. До проблеми розвитку літературної творчості старшокласників у процесі вивчення української літератури. URL: https://lib.iitta.gov.ua/9440/1/Стаття%20_Тименко%20В.М._.pdf (дата звернення: 05.05.2024).

УДК 316.62:316.4-057.874

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА КОМУНІКАТИВНУ ПОВЕДІНКУ СТАРШОКУРСНИКІВ

Сабат Єлизавета, здобувач ОС «бакалавр»

спеціальності 053 «Психологія» (Практична психологія), 4 курс, РДГУ

Науковий керівник: Кулакова Л.М., кандидат психологічних наук, доцент

Постановка проблеми. Соціальні мережі займають важливе місце в житті молоді, особливо серед старшокурсників, які активно користуються ними для спілкування, отримання інформації та розваг. Проте, стрімке зростання використання соціальних платформ викликає занепокоєння щодо змін у комунікативній поведінці молоді. Інтернет-простір, зокрема соціальні мережі, стали новим середовищем для спілкування, де фізичний контакт замінюється цифровим, що може впливати на розвиток навичок міжособистісного спілкування, емоційної інтелігенції та культури комунікації в цілому. Вивчення впливу соціальних мереж на комунікативну поведінку старшокурсників є актуальним, оскільки вони знаходяться на етапі переходу до дорослого життя, коли формуються професійні та соціальні навички. Проблема полягає у визначенні, як саме соціальні мережі впливають на комунікативні особливості молодих людей, та які наслідки це може мати для їхнього особистісного і професійного розвитку.

Метою цього дослідження є аналіз впливу соціальних мереж на комунікативну поведінку старшокурсників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціальні мережі, як невід’ємна частина сучасного інформаційного простору, істотно впливають на всі принципи життя молоді, включаючи їхню комунікативну поведінку. Особливо помітним цей вплив є серед старшокурсників, які знаходяться на порозі дорослого життя та професійного розвитку. Ця соціальна група використовує соціальні мережі не лише для розваг, а й для навчання, підтримання зв’язків із друзями та знайомими, отримання інформації та формування власного іміджу. З одного боку, соціальні мережі сприяють покращенню комунікативних навичок завдяки широким можливостям для спілкування, обміну інформацією та взаємодії з іншими користувачами. З іншого боку, виникає питання про те, як саме зміни в комунікативній поведінці впливають на соціалізацію, емоційний розвиток та психологічний стан молоді [1, с. 23].

Віртуальні платформи дозволяють здійснювати комунікацію через текстові повідомлення, аудіо- та відеозв’язок, що, з одного боку, розширює можливості спілкування, а з іншого – може призводити до втрати навичок живого спілкування. Молодь все частіше обирає саме онлайн-спілкування, оскільки воно забезпечує швидкий обмін інформацією,

ЗМІСТ

Частина 1. ТЕОРЕТИКО-ЕМПІРИЧНИЙ КОНТЕНТ МОЛОДІЖНИХ ПОШУКІВ	
Аладько Тетяна Психологічні чинники професійного вигорання медичних працівників під час війни	3
Бондар Альона Психологічні особливості переходу військовослужбовців від умов бойових дій до цивільного життя	6
Бондар Альона Особливості надання психологічної допомоги демобілізованим військовослужбовцям	8
Боярчук Мар'яна Прагнення до краси та привабливості у контексті психологічного супроводу	10
Василюк Марія Особливості емоційного розвитку дошкільників в умовах війни	12
Верстляр Ярослава Психологічні особливості управлінської діяльності менеджера	15
Горшковська Лілія Проблема об'єктивності в оцінці претендентів на посаду у процесі кадрового відбору	18
Гуцуляк Ангеліна Особливості сприймання казок дітьми старшого шкільного віку	19
Данильченко Олександр Психологічні особливості впливу інтернет-технологій на студентську молодь	23
Дем'янюк Любов Психологічні особливості стресостійкості особистості у період військового стану	26
Карпова Жанна Психологія роботи з сім'ями в складних життєвих обставинах	28
Катеринчук Дарія Теоретичні аспекти проблеми розвитку емоційного інтелекту в підлітковому віці	30
Ковальчук Олена Психологічні чинники депресії у підлітковому віці	32
Косяк Тетяна Ігрові технології в регуляції емоційних станів дітей ігрові технології в регуляції емоційних станів дітей в умовах воєнного часу	35
Кравцова Світлана Психологічна корекція тривожно-депресивних станів дорослих середнього віку засобами емоційно-образної терапії	38
Кравчук Ірина Психологічні детермінанти агресії: ретроспективний аналіз	40
Любчик Олександра Роль державних та громадських ініціатив у підтримці ментального здоров'я ВПО після окупації	44
Луцак Ольга Роль ігрової діяльності в розвитку дітей молодшого дошкільного віку	47
Малафей Вікторія Когнітивно-поведінкова терапія як ефективний метод роботи з кризовими станами клієнтів	50
Малютіна Олександра Формування соціальної компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами казки	52
Мельник Людмила Роль психологічної підтримки у коригуванні впливу чинників,	54

що впливають на професійне самовизначення осіб юнацького віку	
Мельничук Оксана, Піонтковська Діана Психологічні особливості впливу інтернет-технологій на студентську молодь	56
Оздемір Оксана Емоційний інтелект як складова професійного становлення студентів-філологів	59
Омелич Григорій Формування фінансової грамотності дітей дошкільного віку: педагогічні можливості дидактичної гри	62
Пантелеймонова Наталія, Широких Анастасія Особливості симптомів ПТСР та специфіка його діагностики у військовослужбовців	65
Пермінова Наталія Психологічні чинники управління персоналом в умовах воєнного стану	68
Помаранський Валентин Дослідження психологічної готовності до бойових дій у добровольців сил територіальної оборони Збройних сил України	71
Рабош Наталія Особливості педагогічних конфліктів : шляхи вирішення	74
Рожко Олена Розвиток літературних здібностей у підлітковому та юнацькому віці	77
Сабат Єлизавета Вплив соціальних мереж на комунікативну поведінку старшокурників	79
Сапронова Катерина Сімейні конфлікти як складова міжособистісної взаємодії подружніх пар	82
Супрунюк Олена Розвиток емоційного інтелекту у дітей молодшого шкільного віку арт-терапевтичними технологіями	84
Хома Людмила Стан медіаосвіти українського юнацтва у період війни	87
Яницька Ольга Фактори ризику ПТСР у військовослужбовців в умовах бойових дій, шляхи їх виявлення та запобігання	89
Яскевець Тетяна Теоретико-методологічні дослідження соціального інтелекту особистості	92
Частина 2. ЛІТЕРАТУРНИЙ КРЕАТИВ: «СТУДЕНТСЬКИЙ ДАРУНОК УКРАЇНСЬКИМ ДІТЯМ» (авторські казки)	
Лазарчук Яна З Україною в серці	95
Власюк Вікторія Птах світла	96
Галюк Світлана Разом непереможні!	97
Дубич Ольга Хосмко та чарівний метелик	98
Жмура Світлана Як ведмідь допоміг зайчику який заблукав	99
Ковальчук Соломія Слідуй світлу в своєму серці	100
Левчук Андрій Лисичка та чарівна квітка	101
Максимчук Маргарита Дикий вогонь	101
Михасик Ольга Казка про білочку Марисю та її страх	102

Шелест Марія Казка про мишеня та велике бажання	103
Частина 3 МАТЕРІАЛИ КОНКУРСУ СТУДЕНТСЬКИХ РОБІТ «ПОЯСНИ ДИТИНІ ПРО ГОЛОДОМОР»	
Правник Ярослав, Мельничук Софія, Кучер Максим, Демчук Анна Вони просто чекали нашої смерті	105
Галаган Крістіна Хліб, що став пам'яттю: Історія про Голодомор для дітей	107

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

СТУДЕНТСЬКИЙ ДАЙДЖЕСТ

Збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 10

Упорядники:

проф. Павелків Р. В., проф. Корчакова Н. В.

Підписано до друку 05.12.2024 р.

Формат 60х84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний. Ум.
друк. арк. 13,4. Наклад 300

ТОВ «Центр учбової літератури»
вул. Лаврська, 20 м. Київ

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2458 від 30.03.2006 р.